

Συναξάριον.

Τη ΚΓ΄ του αυτού μηνός, Μνήμη των αγίων ενδόξων νέων ιερομαρτύρων, Γερασίμου Κρήτης, Κνωσού Νεοφύτου, Χερρονήσου Ιωακείμ, Λάμπης Ιεροθέου, Σητείας Ζαχαρίου, Πέτρας Ιωακείμ, Ρεθύμνης Γερασίμου, Κυδωνίας Καλλινίκου, Κισάμου Μελχισεδέκ, Διοπόλεως Καλλινίκου και των συν αυτοίς αθλησάντων κληρικών και λαϊκών εν έτεσιν , αωκα΄ και , αωκβ΄.

Στίχοι.

Ποιμένες δέκα αθλήσαντες αρτίως,
Εχθρού καθείλον υψάυχενον κακίαν,
Συν τούτοις δε γε Ιερείς τε και άλλοι,
Βασιλείας έτυχον της αιωνίου.

Εικάδι εν τριτάτη Ιεροάθλων τιμάσθω παρεμβολή.

Αεί μεν, και εν πάσιν οφείλομεν, αδελφοί, εξυμνείν και θαυμάζειν της περί ημάς φιλανθρώπου προνοίας τα ανεξιχνίαστα κρίματα, ουχ ήττον δε, και εν τη πολυχρονίω ταύτη του ημετέρου, τη των Οθωμανών δηλονότι αιχμαλωσία. Αύτη και γαρ, πλείστων τε άλλων κατά ψυχήν αγαθών ημίν τοις τυράννου μένοις παραίτιος γέγονε, και εξαιρέτως, δι΄ αυτής και εξ αυτής ο ευκλεής ούτος, και Χριστώ πεφιλημένος, και της ουρανίου αποθήκης άξιος καρπός εβλάστησεν, οι νεοφανείς, λέγω, Μάρτυρες, οι νυν εις ευφημίαν προκείμενοι, ως ο των Νεομαρτύρων υμνητής και θεράπων Νικόδημος ο Αγιορείτης αποφαίνεται. Τούτοις δε καταλέγονται ουχί μόνον ιδιώται αλλά και κληρικοί παντός βαθμού, ιδίαν παράταξιν την των ευκλέων Ιερομαρτύρων αποτελούντες, αρχιχοροί δε τούτων οι την αδιάσπαστον της αποστολικής διαδοχής άλυσον προάγοντες, τουτέστιν οι Επίσκοποι.

Ούτοι, εν καιροίς δυσχειμέροις, δια τε την Εκκλησίαν και το Γένος ημών, τους ορθοδόξους Χριστιανούς εις την πίστιν διετήρησαν, διο και υπό των αλλοθρήσκων τυράννων στόχοι εγένοντο πολλών επιθέσεων και άχρι θανάτου εταστικών κολάσεων, παντοίων τε κακώσεων και μαρτυρίων έτυχον.

Ότε δε εν τη μεγαλονήσω ημών, οι ηρωϊκοί Κρήτες, εν ονόματι της Τρισυπόστατου Θεότητος, πλήρεις υψηλού και γενναίου της ελευθερίας φρονήματος τα όπλα έλαβον εν έτει ,αωκα΄ (1821) κατά της οθωμανικής τυραννίας, τότε ο εχθρός μετά βρυχηθμού ως λέων ωρυόμενος, εξύπνησας, ανηλεώς επέπεσε σπαράττων τους Χριστιανούς, εκ των πρώτων δε τους Επισκόπους, τους Ιερείς, τους Μοναχούς, ως πρωταιτίους, τας δε Μονάς εδήουν και ελεηλάτουν οικτρώς. Τότε τον αοίδιμον Μελχισεδέκ τον Κισάμου Αρχιερέα μετά πικροτάτας κολάσεις απηγχόνισαν, αφού πρώτον τον περιτριγύρισαν εις τα σοκάκια της πόλεως γυμνόν, τίλλοντες και ανασπώντες τας τρίχας των γενείων του, κτυπώντές τον κατά κεφαλής, τέλος κρεμάσαντες, εξώρυσαν και τους οφθαλμούς του, μεληδόν κατακόψαντες το μακάριον εκείνο σώμά του, καίτοι νεκρόν. Τα ίδια ταύτα κατεπράξαντο και εις τον Διάκονόν του Καλλίνικον τον εκ Βερροίας τον παρά της των Φιλικών Εταιρείας αποσταλέντα εις Κρήτην ως διδάσκαλον.

Συνέλαβον ωσαύτως και μετέφεραν ανυπόδητον εις την φυλακήν, τον Επίσκοπον Κυδωνίας Καλλίνικον, όστις μετά ανυποίστων βασάνων, ας καρτερώς δια την πίστιν του Χριστού υπέμεινε, παρέδωκε την ψυχήν του εις τον Κύριον. Εις το Ρέθυμνον συνέλαβαν και εφυλάκισαν τον Επίσκοπον Ρεθύμνης Γεράσιμον εις ένα καταφρονεμένον οσπίτιον τόσον δυσώδες, ύστερον δε κατόπιν πολλών βασάνων απηγχόνισαν.

Αλλ ή μεγαλύτερα σφαγή, η εν Κρήτη κατά τους δυσχειμέρους χρόνους της δουλείας διαπραχθείσα, γνωστή ως ο μεγάλος αρμπεντές, έλαβε χώραν εις το Μεγάλον Κάστρον (νυν δε Ηράκλειον καλούμενον). Τη 23η Ιουνίου ,αωκα΄ (1821) εγένετο Σύνοδος εις την της Κρήτης Μητρόπολιν, εν τω ναώ του αγίου ενδόξου μεγαλομάρτυρος Μηνά, παροτρυνθέντων και των Αρχιερέων και Ιερέων και τινων Χριστιανών και ο άγιος Κρήτης ήρχισε να αναγινώσκη εν πουγιουρτού, απεσταλμένον παρά του Βεζίρη.

Οι εχθροί καιροφυλακτούντες, ώρμησαν εξαίφνης εις τον ναόν, και, αποκλείσαντες τας θύρας της αυλής, εισέδησαν εις αυτόν μετ άλαλαγμοϋ και εγείραντες τα όπλα αυτών φονεύουσι πρώτον τον ευλογημένον γέροντα άγιον Κρήτης Γεράσιμον, χωρίς να ευλαβηθώσιν οι αλιτήριοι το σεβάσμιον γήράς του. Μετά εκείνον εφόνευσαν και τον άγιον Κνωσού Νεόφυτον, τον Χερρονήσου Ιωακείμ, τον Σητείας Ζαχαρίαν και τον Διοπόλεως Καλλίνικον, δέκα και επτά Ιερείς και πέντε αγιορείτας πατέρας εκ της Ιεράς Μονής Βατοπεδίου, προσκομίσαντας εις το Μέγα Κάστρον προς προσκύνησιν κατά της επιδημίας της πανώλους τίμια λείψανα και την αγίαν Ζώνην της Υπεραγίας Θεοτόκου. Επίσης εφόνευσαν ως τριακοσίους παρευρεθέντας Χριστιανούς, εν οίς έτυχε και ο εν ιατροίς τα πρώτα φέρων Ιωάννης Λευθεραίος, ο και Λογοθέτης της Εκκλησίας Κρήτης. Εκείθεν είτα διασπαρέντες εις την πόλιν edίωκον τους λοιπούς Χριστιανούς φονεύοντες ανηλεώς όσους απήντων εις τους δρόμους, οπού υπήντησαν και τον Επίσκοπον Λάμπης Ιερόθεον, και, φονεύσαντες αυτόν μετά του Διακόνου του, ώρμησαν και εις το οσπίτιον του Γεωργίου Παυλάκη, φονεύσαντες αυτόν και άλλους οκτώ του οσπιτίου του. Την επομένην εις το χωρίον Επάνω Φουρνή, ένθα η έδρα της Επισκοπής Πέτρας, ετυφεκίσθη ο αυτής Αρχιερέύς Ιωακείμ έξωθεν του ιερού ναού της Υπεραγίας Θεοτόκου.